

nost obstoja teh nalogov in je na drugi strani njih kontrola večkrat nemogoča. Vendar ni Labandova rešitev tega vprašanja boljša, kvečjemu enostavnejša, ker on sploh ne pripušča nobene materialne preskušnje nalogov. Sicer pa ves problem teh službenih nalogov ni izčrpan že s tem, da se pokaže na možnost njih nezakonnosti. Pojavljajo se druga vprašanja, n. pr. da jemljejo ti nalogi via facti strankam zakonite pravice. Če da n. pr. višje oblastvo nižjemu nalog, kako naj reši konkretno stvar, je izgubila s tem stranka faktično eno instanco, do katere ima po zakonu pravico. Tudi ima uslužbenec vobče napram nezakonnemu službenemu nalogu inferiornejše stališče kot navaden državljan napram protipravni normi. Sodišče bo navadnega državljana oprostilo, če se ne pokorava n. pr. nezakonnim uredbi, če je uredba res nezakonita.²⁰ Drugače je seveda, če odloča o nepokorščini napram uredbi upravnog oblastvo. Uslužbenec pa bo vedno disciplinsko kaznovan, če ne izvrši službenega naloga. Vendar gredo taka vprašanja že čez okvir tega članka.

Ali je superfekundacija z določitvijo krvnih skupin že dokazana?

Docent dr. A. Košir.

Priznavam, da je vprašanje superfekundacije odnosno superfetacije bolj teoretičnega pomena, vendar so, čeprav redki dvomi, da-li sta dvojčka, ki se tudi sicer razlikujeta po mnogih telesnih znakih, otroka istega očeta ali pa dveh različnih konkubentov in ali je moči, da stvar s to ali ono preiskavo vsaj približno ali točno ugotovimo. Vprašanje superfekundacije je postalo v zadnjem času tem bolj pereče, ker se ga je dnevno časopisje lotilo, češ da sta sodna zvedenca (v Stockholmu, odnosno v Lundu) na podlagi krvne preiskave izjavila, da sta dvojčka dveh različnih očetov. V nastopnem se hočemo baviti z načelnim vprašanjem kakor tudi z onim konkretnim, da pri tem pokažemo, kaj nam more pregled glede na krvne skupine nuditi.

Haberda navaja v svojem učbeniku sodne medicine kot anomalije gravidnosti superfekundacijo in superfetacijo. Če je prva ponovno spočetje v isti menstruacijski dobi (računano od ene perijode do druge, povprečno torej 28 dni), izvršeno po istem moškem ali po dveh različnih

²⁰ Kelsen o. c. str. 292.

konkubentih, je superfetacija ponovno spočetje v eni kasnejših menstruacijskih dob. Tudi tukaj moramo načeloma priznavati obe možnosti kakor pri superfekundaciji.

Pri superfekundaciji dospeta jajčka v maternico iz enega jajčnega folikla enega ali obeh jajčnikov in to v kratkem presledku. Da, verjetno je videti vzrok dvojčkom, trojčkom, četvorčkom itd., kolikor se ne razvijajo iz enega samega jajčka, v ponovni kohabitaciji, izvršeni v kratkih presledkih. Biološko je tu povsem brez pomena, če vrši coitus en sam konkubent ali več njih. Raz to stališče se torej načelno priznava oploditev po več moških.

Superfetacija je bolj problematična, praktično brez pomena in tudi teoretično zelo dvomljiva, ker pač domnevamo, da ne dozorevajo med nosečnostjo nobena nova jajčeca, da torej sploh ni prilike za ponovno spočetje. Ako bi se morda našla, mora biti izvršena v prvih treh (lunarnih) mesecih gravidnosti, ker je kasneje naselitev oplojene jajčne stanice več ali manj onemogočena. Da se je sploh toliko pisalo o superfetaciji, je dalo pobudo dejstvo, da so često našli dvojčke, ki so se v razvoju in teži precej razlikovali. Sklepali so, da je moral biti manj razviti plod pozneje spočet kakor njegov drug, da je torej mlajši. Vse to pa je moči neprisiljeno razlagati na drug način, namreč da so za dva ploda (ali več) v maternici pogoji za prehrano različni, kar se mora seveda izražati v teži ploda. Nepovoljna prehrana v maternici gre véasi tako daleč, da se eden dvojčkov le nekaj časa normalno razvija, da pa zapade smrti, ko mu iz tega ali onega razloga ponehajo viri za prehrano. Možno je, da se razvija skoraj do popolne zrelosti in da tik pred normalnim koncem odmrje, tedaj se rodita pri dvojčkih en mrtev in en živ plod, možno pa je tudi, da se ustavi rast že mnogo prej, nakar pritiska ostali, normalno se razvijajoči plod na odmrlega in ga stiska tako rekoč k steni (jajčnega mehurčka). Posledica je, da se odmrli plod kar zlepa posuši, kakor da bi bil iz samega papirja (Fetus papyraceus). Ni torej treba, da bi se enako stara dvojčka vselej tudi enakomerno razvijala.

Upoštevajmo sedaj ono možnost pri superfekundaciji, da bi bila dvojčka otroka različnih očetov. Kaj nam obeta tu pregled glede na krvne skupine? Mimogrede omenjam, da je ta krvna preiskava tedaj če je osporjeno očetovstvo obeh otrok hkrati (n. pr. ako bi mož izpodbijał legitimnost obeh otrok) prav ista kakor pri enem samem otroku, ker se na stvari nič ne spremeni. Ako pa bi bil eden dvojčkov bolj podoben nezakonskemu konkubentu, se utegne zgoditi, da izpodbija mož očetovstvo le za enega otroka. V tem primeru bi bilo torej moči nekajkrat dokazati s pregledom glede na krvne skupine, da je superfekundacija v istini možna.

Vzemimo znake za znane štiri krvne skupine, to so OO, AO, BO in AB in si najprej sestavimo — če to sploh gre — primer, v katerem bi krvna skupina nedvomno mogla izreči sodbo, da oba dvojčka ne moreta biti otroka zakonskega očeta. Vzemimo krvno skupino

za mater za zakonskega očeta za nezakonskega očeta
 AO OO BO

Iz te skupine same je takoj razvidno, da se morajo v zakonu (AO+OO) roditi samo otroci OO in AO. Čim se v takem zakonu pojavi otrok skupine BO in AB, je to absoluten dokaz, da otrok ni zakonski, ker ni mogel svoje pripadnosti B prevzeti ne od očeta in ne od matere. Podobno bi bilo, ako se krvni skupini staršev zamenjata, torej mati OO in oče AO. Preiskava glede na krvne skupine daje točne nasledke celo, če bi se B pojavil pri enem izmed zakonskih staršev ali pri obeh in če bi bil nezakonski konkubent AO. Na kratko povedano: Določitev krvnih skupin bo uspešna vselej, kadar ima nezakonski oče v svoji krvni skupini takšen znak, ki ga pri zakonskih starših pogrešamo, vsak znak pri otroku (dvojčku), ki se na novo pojavi, priča za to, da ni mogel biti podedovan od zakonskih staršev, da je marveč prišel od druge strani.

Ali morata imeti dvojčka isto krvno skupino? Tako-zvani enojajčni dvojčki morajo imeti vselej isto skupino. Znano je, da sličijo takšni enojajčni dvojčki tudi v vseh telesnih in duševnih znakih, da včasih stalno zamenjavamo dvojčka drugega z drugim, da obolita oba za isto boleznijo, tudi če ne živita v istem kraju, da je moči pri obeh ugotoviti isto telesno anomalijo itd. Primer za različno krvno skupino pri enojajčnih dvojčkih bi bil tudi, če sta dva spermija heterocigotnega očeta (torej AO, BO ali AB z drugimi besedami očeta dveh različnih znakov v formuli krvne skupine) oplodila enojajčni par dvojčkov, ki je nastal po cepitvi iz enojne osnove (Bumm). Če ponovim teoretični rezultat preiskave za enojajčne dvojčke, bomo rekli, da morata imeti enojajčna dvojčka isto krvno skupino, toda možna je tudi različna.

Pri dvojajčnih dvojčkih (z lastnima jajčnima mrenama in posteljico) se uveljavljata zopet obe možnosti, da sta torej dvojčka iste ali različnih krvnih skupin. Iz teh izvidkov sledi pa važna ugotovitev, da pripadnost raznim krvnim skupinam pri dvojčkih ne priča in ne more pričati o tem, da bi bil eden izmed dvojčkov nezakonski! Pač pa mora biti izpolnjen že prej navedeni pogoj, da smeta imeti dvojčka le one znake krvne skupine, ki so zastopani pri zakonskih starših.

V praksi bodo spori za preživnino dokaj redki v tem pravcu, da bi bilo osporjeno očetovstvo le enega od obeh dvojčkov. Kakor pa kaže stockholmski spor, je vendar do tega prišlo. Ločena žena je rodila dvojčka, katerih očetovstvo je pripisovala prejšnjemu možu, dočim je on to in coitus izpodbijal. Stvar je prišla pred zvedence. Mati teh dvojčkov je imela krvno skupino OO, dvojčka sta bila različnega spola, ženski dvojček s skupino AO, moški pa s skupino OO. Pri prejšnjem možu je bila kakor pri materi dognana krvna skupina OO.

Žena,	mož,	ženski dvojček,	moški dvojček.
OO	OO	AO	OO

Iz teh krvnih skupin je takoj razvidno, da ne more biti ženski dvojček legitimno rojen, ker nimata ne mati ne oče znaka A. Ta lastnost se je vtihotapila od drugega konkubenta, o tem ni nobenega dvoma. Sedaj pa je moči dvomiti seveda tudi glede dečka. Naravnost na dlani je vprašanje: Ali more biti tudi ta legitimen ali dovoljuje krvna skupina točen odgovor, da je tudi njega zarodil izvenzakonski konkubent? Deček *more* biti legitimen, ker zadostuje ustrezno prejšnjim pogojem, da nima drugih znakov kakor legitimni starši (OO). Deček pa bi *utegnil* biti tudi nezakonski, če bi imel nelegitimni konkubent krvno skupino AO. Vse druge krvne skupine pri hišnem prijatelju so izključene, kajti skupina OO se izključuje sama po sebi, ker ne bi mogla priti deklica do skupine AO, pravtako BO; skupina AB pa tudi ne pride v poštev, ker je praksa potrdila Bernsteinovo teorijo, da ne morejo starši s skupino AB imeti otrok OO. To liko o krvnih skupinah nelegitimnega očeta. Pa vendar ta skupina AB! Vzemimo, da bi bila ugotovljena pri tem nelegitimnem očetu ta bolj redka skupina AB, da, potem stoji stvar drugače. Deklica AO mora biti od njega, ker ji zakonski oče ni mogel dati A, deček z OO pa *ne more* biti od nelegitimnega očeta, ker mora ta dati vsaj ali A ali B.* To bi bil oni posebni in edino odločujoči primer, ko nam določevanje krvnih skupin točno pove, da v konkretnem, zgoraj analiziranem dogodku izključuje za deklico enega, to je legitimnega, ter za dečka drugega, to je nelegitimnega očeta. Saj v tem je vsa odločitev, ko pričakujemo od krvnih skupin točnih podatkov, da se ta ali oni kot pravi oče izključuje, dočim v drugih primerih krvna skupina ali sploh ni upo-

* Pripominjam, da se ta konkubent ni javil.

rabna ali pa takšnega dalekosežnega sklepa ne dovoljuje.

Kakor vidimo, je določevanje krvnih skupin za enkrat skoraj edino sredstvo, da nam prinese dovolj jasnosti v tako zamotanih primerih, kakršni so pri dvojčkih z različnimi krvnimi skupinami. Ako se ob priliki posreči takšen dokaz, kakor so ga po nepotrebnem in brez podlage že razglasili v dnevnikih, je s tem superfekundacija po sebi dokazana, kar bi bilo v prid v forenzičnem in še mnogo bolj v biološkem pogledu.

Slovstvo:

Hofmann-Haberda, Lehrbuch der gerichtlichen Medizin.

Merkel H., Ueber Zwillingschwangerschaft und Blutgruppenforschung. Münchner medizin. Wochenschrift, 1931, šte. 13.

Postopek ob izvajanju § 462 o. d. z. v zvezi z odkupno pravico § 200/2 i. r. (jus offerendi).

Dr. Ivan Tomšič

V navedenih paragrafih ustanovljeni pravni posel se zdi zelo poraben, v resnici pa se v pravni praksi sila redko uporablja. V svojem službovanju 25 let sem imel prvič šele nedavno tak posel. Po besedilu zakona se zdi, da je dokaj enostavno, izvajati to odkupno pravico (jus offerendi).

To je v istini takrat, kadar gre za to, da prisilimo upnika k odstopu terjatve, ki je zastavnopravno zavarovana na nepremičninah v zadnjih treh letih odosno, od katere niso v zaostanku obresti za več kot tri leta.

Čim pa naj bo predmet odkupne pravice, kakor hočem odslej imenovati a) terjatev, od katere so obresti na dolgu že več kot tri leta, ali celo b) terjatev, ki obenem s svojimi več kot tri leta zastalimi obrestmi sploh ni zastavnopravno zavarovana na nepremičninah, ki je marveč zanjo v teku le dražbeno postopanje ali prisilna uprava, se že pojavi več dozdevno težkih spornih pravnih vprašanj. Toda njih rešitev je prav lahka, ker je v zakonu podana. Vprav zato je najbrž o tem predmetu tudi tako malo sodnih rešitev, če ne že vsled uvodoma omenjene izredno redke praktične rabe te odkupne pravice.

K a) Razmotrivajmo najprej primer, ko gre za terjatev banke M n. pr. za Din 10.000.—, za katero je bila s 6%